

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA ELMİN İNKİŞAFI FONDU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu
və Rusiya Fundamental Tədqiqatlar Fondunun
1-ci Azərbaycan-Rusiya birgə beynəlxalq qrant
müsabiqəsinin (EIF-BGM-4-RFTF-1/2017) qalibi olmuş
layihənin yerinə yetirilməsi üzrə aralıq
(rüblük olaraq 2-ci mərhələ)

ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Azərbaycanın dərman florasının bəzi endem və nadir növlərinin antimikrob fəallığının, fitokimyəvi tərkibinin tədqiqi və onlardan dərman xammalının alınması üçün biotexnoloji yanaşmaların işlənilməsi**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mehdiyeva Naibə Pirverdi qızı**

Qrantın məbləği: **125 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EIF-BGM-4-RFTF-1/2017-21/18/3-M-14**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **06 iyul 2018-ci il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **24 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 avqust 2018-ci il -01 avqust 2020-ci il**

Layihənin **II mərhələ** üzrə (rüb) məbləği: **10.500 manat**

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə cari rübdə yerinə yetirilmiş **elmi işlər**
(burada doldurmalı)

Aşağıda adları sadalanan və yay-payız fəslində toplanmış bitkilərin metanol ekstraktları reflaks (reflux) üsulu ilə hazırlanmışdır. Bunun üçün bitki orqanları (çiçək, yarpaq, meyvə, yer üstü hissə və kök) xırda şəkildə doğranmış, dibi yuvarlaq kolbalara yerləşdirilmiş, üzərinə 1:20 nisbətində metanol əlavə olunmuş və 1 saat qaynadılmışdır. Əldə edilən ekstrakt soyuduqdan sonra filtr kağızından süzülmüş və aşağı təzyiqlik altında rotorlu buxarlandırıcı (İKA) vasitəsilə metanol buxarlandırılmışdır. Quru ekstraktın çəkisi əldə edilmiş və antimikrob sınaqlarda istifadə etmək üçün dondurucuya yerləşdirilmişdir. EIF tərəfindən rotorlu buxarlandırıcı alınmadığına görə, bu işlər Fransız-Azərbaycan Universitetində (Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) həmin qurumların rəhbərliyin razılığı və icazəsi ilə üzvü kimya laboratoriyasında aparılmışdır. Nəticədə 14 ekstrakt əldə edilmişdir.

Reflaks üsulu ilə ekstraktları hazırlanan bitkilər:

Alcea kusariensis (Iljin) Iljin (bitkinin çiçəyi, gövdəsi, yarpaqları və kökləri)
Cladochaeta candidissima (Bieb.) DC. (bitkinin yerüstü və yeraltı hissələri)
Hylotelephium caucasicum (Grossh.) H.Ohba (bitkinin yerüstü və yeraltı hissələri)
Platanus orientalis L. (yarpaqları və meyvələri)
Zelkova carpinifolia (Pall.) C.Koch (yarpaqları)

Antimikrob sınaqlara hazırlıq olaraq ginekoloji müayinələrə gələn və antibiotik müqaviməti olan xəstələrdən bioloji nümunələr əldə edilmişdir. Həmin bioloji nümunələrdən patogen mikrobların izolasıya edilməsi prosesi aparılmışdır.

2 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (cari rüb üçün, faizlə qiymətləndirməli)

II rübün planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi aşağıdakılardır:

- a) İnfeksiyaya yoluxmuş və sonsuzluq diaqnozu olan xəstə qadınlar arasında epidemioloji sınaqların aparılması, birbaşa və seroloji üsullarla infeksiyanın təyini -100% yerinə yetirilmişdir.
- b) İnfeksiyaya yoluxmuş xəstələrdən mikrob nümunələrinin toplanılması və sonrakı antimikrob tədqiqatlar üçün saxlanması-100% yerinə yetirilmişdir.
- c) Bitki xammalından su və ya üzvi həll edicilərlə ekstraktların əldə edilməsi-100% yerinə yetirilmişdir.
- d) Disk diffuziya üsulu ilə (sərt aqarlı Petri qablarında) bitki ekstraktlarının in vitro antimikrob skriningi-0% yerinə yetirilmişdir, çünki mikrob kulturaların hazırlanması üçün istifadə edilən kulturaların bulanıqlığını ölçən cihaz EİF tərəfindən layihə iştirakçılarına bu vaxta kimi verilmədiyinə görə antimikrob skriningin keçirilməsi mümkün olmamışdır.
- e) Preparativ yüksək təzyiqli maye xromatoqrafiya və kütlə spektroqrafiya (YT MX/KS) vasitəsilə ekstraktların fraksiyalara ayrılması və in vitro antimikrob skrining üsulu ilə bioloji fəal fraksiyaların təyini. -0% yerinə yetirilmişdir. Bu mərhələ **d**) bəndində göstərilən sınaqlardan sonra yerinə yetirilməsi mümkündür.

3 Hesabat dövründə alınmış **elmi nəticələr**, onların yenilik dərəcəsi

(burada doldurmalı)

Hələ ki yoxdur

4 Layihənin yerinə yetirilməsi zamanı istifadə olunan üsul və yanaşmalar

(burada doldurmalı)

Bitkilərin müxtəlif hissələri ümumi qəbul olunmuş reflaks üsulu ilə metanolla ekstraksiya edilmişdir. Yarpaqları əvvəlcədən hekzan ilə ekstraksiya olunmuş, sonra isə ekstraksiya metanol ilə davam edilmişdir. Bioloji fəal maddələrin maksimal çıxımı əldə olunması məqsədi ilə ekstraksiya (bitki:metanol nisbəti 1:20 ölçüsündədir) 1 saat qaynadıldıqdan sonra rotorlu buxarlandırıcıda qatılaşdırılmışdır.

5 Layihə üzrə elmi nəşrlər (məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materialları, tezislər) (dərç olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə) (surətlərini əlavə etməli!)

(burada doldurmalı)

YOXDUR

6 İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər

(burada doldurmalı)

	YOXDUR
7	Layihə üzrə ezamiyyətlər (burada doldurulmalı) Olmayıb
8	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (burada doldurulmalı) YOXDUR
9	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak (burada doldurulmalı) YOXDUR
10	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminarlar, konfranslar, dəyirmi masalar və s. çıxışlar) (burada doldurulmalı) YOXDUR
11	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar (burada doldurulmalı) YOXDUR
12	Yerli həmkarlarla əlaqələr (burada doldurulmalı) YOXDUR
13	Xarici həmkarlarla əlaqələr (burada doldurulmalı) Rusiya Elmlər Akademiyasının Bitki Fiziologiyası İnstitutunun əməkdaşı və layihənin rəhbəri A.M. Nosova (Moskva şəhəri) ilkin tədqiqatları aparmaq üçün 3 növün toxumları göndərilmişdir.
14	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (burada doldurulmalı) 1 magistr, 2 dissertant bitkilərdən reflaks üsulu ilə ekstraktların alınması və rotorlu buxarlandırıcıda iş metodikasını mənimsəyiblər.
15	Sərgilərdə iştirak (burada doldurulmalı) YOXDUR
16	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (burada doldurulmalı) YOXDUR
17	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (burada doldurulmalı) YOXDUR

Layihə rəhbərinin imzası _____ Mehdiyeva Naibə Pirverdi qızı

Tarix __04.02.2019_____

QEYD: bütün hallarda uyğun olan bəndlər doldurulmalıdır.